

Càritas Diocesana de Barcelona

Jornada Mundial del Migrant i del Refugiat 2020

No es tracta de migrants, es tracta de la nostra humanitat!

Joan Cabot i Barbany, director del Secretariat Diocesà de Pastoral amb Migrants
Salvador Busquets i Vila, director de Càritas Diocesana de Barcelona

Vivim temps molt difícils com a societat. La globalització ha escurçat distàncies, les comunicacions ens acosten i fan possible la trobada i l'intercanvi entre persones de punta a punta del planeta, el progrés ens fa capaços de superar crisis de tota mena i de facilitar el benestar a tothom, la consciència de la limitació i fragilitat dels recursos naturals és universal... però totes aquestes oportunitats no ens fan més feliços ni reforcen la nostra humanitat.

El papa Francesc parla de la «globalització de la indiferència» i som conscients que els drets humans estan més amenaçats que mai. Les desigualtats entre persones creixen, les fronteres es converteixen en presons, la democràcia sembla haver renunciat a oferir oportunitats a tothom, assegurant els privilegis d'uns i l'opressió de molts altres.

La pandèmia que vivim ha posat en evidència molts déficits dels quals no érem prou conscients i ha agreujat la precarietat de molts sectors de la societat, especialment les persones més vulnerables, entre elles una bona part dels que viuen entre nosaltres buscant refugi després d'un procés migratori dolorós i feixuc.

«**Senyor, si m'has concedit el teu favor, et prego que no passis de llarg sense aturar-te aquí amb el teu servent. Permeteu que portin aigua per a rentar-vos els peus i reposeu a l'ombra d'aquest arbre. Entretant aniré a buscar alguna cosa per menjar, i refareu les forces abans de continuar el camí**» (Ex 18,3-5).

Són les paraules d'Abraham que mostren la seva hospitalitat davant d'aquells tres vianants que passaven cansats davant la seva tenda, a l'alzinar de Mambré. És l'esperit d'acollida tan arrelat a la nostra cultura mediterrània i a les generacions que ens han precedit, i que avui és posat en qüestió en les nostres relacions personals i comunitàries.

Quan ens referim, ni que sigui col·loquialment, a les persones vingudes d'al-

tres terres com a *migrants*, ja ofenem la seva dignitat. Ningú de nosaltres, cap persona, pot ser descrita per un aspecte temporal o accidental que redueix la seva personalitat a una etiqueta. La persona que anomenem *migrant* és una persona amb una història, amb una cultura i formació, amb un entorn familiar —del que sovint es veu forçadament separat—, amb un projecte de vida... que ha de fer front, no només a les pròpies debilitats, sinó a aquelles barreres legals, administratives, socials i emocionals que bloquegen la seva incorporació a la societat que l'acull.

Aquí és on nosaltres, com a ciutadans i com a Església, tenim un paper fonamental. La integració que desitgem per a tota persona és un procés que va en dos sentits i que demana un esforç del nouvingut i també de les persones, entitats i polítiques socials. L'Església diocesana, amb totes les seves debilitats i errors, fa i ha fet un esforç important en aquest sentit i són molts els projectes i iniciatives personals i col·lectives que treballen en aquesta direcció.

Càritas Diocesana de Barcelona i el Secretariat Diocesà de Pastoral amb Migrants fan i volen afavorir un treball en xarxa, transversal, perquè paròquies i entitats, també de l'àmbit civil, ho posin tot de la seva part perquè la resposta a totes aquelles persones que venen a la nostra terra, «obligades a fugir», com diu el papa Francesc, trobin la resposta que mereixen.

En el passatge de l'Èxode en què Abraham acollia aquells tres hostes, un d'ells li deia poc abans de reprendre el camí: «**L'any vinent tornaré per aquest temps i Sara, la teva esposa, haurà tingut un fill**» (Ex 18,10). *Els fills eren considerats una benedicció de Déu i en aquells hostes Abraham hi va reconèixer la presència del Senyor que alimentava la seva esperança.*

De quina esperança són portadores les persones que nosaltres volem acollir? La nostra societat només té futur

CAMPANYA DE PASTORAL AMB ELS MIGRANTS I REFUGIATS 2019/20

MIGRANT

PER!

SO!

NA!

NO ES TRACTA NOMÉS DE MIGRANTS ES TRACTA DE LA NOSTRA HUMANITAT

Església Arxidiocesana de Barcelona
SECRETARIAT DIOCESÀ DE PASTORAL AMB MIGRANTS

Càritas
Diocesana de Barcelona

caminem junts
en la diversitat

si som capaços de crear les condicions perquè tota persona s'hi pugui desenvolupar integralment, en totes les seves

capacitats i dimensions. Perquè «No es tracta de migrants, es tracta de la nostra humanitat!».

Càritas Diocesana de Barcelona

Jornada Mundial del Migrant i del Refugiat 2020

Caminar junts en la nova normalitat

Elisabet Ureña, responsable del programa de migració de Càritas Diocesana de Barcelona

El 14 de març de 2020 serà una data d'aquelles que moltes famílies recordaran durant molt de temps, però no precisament amb enyorança. El 14 de març l'Estat espanyol va acordar l'estat d'alarma, a conseqüència de la pandèmia sanitària provocada per la COVID-19. Si bé és cert que l'estat d'alarma va venir acompanyat d'un seguit de mesures socials dirigides a pal·liar les conseqüències de la parada econòmica i social, aquestes mesures (ERTO, Ingress Mínim Vital, ajudes al lloguer...) no foren suficients per a les persones més vulnerables.

Amb les restriccions de la mobilitat el mercat laboral va caure estrepitosament. En el cas de les famílies ateses per Càritas Diocesana de Barcelona van veure com els seus ingressos baixaven un 42% quan provenien de l'economia formal i fins al 73% en aquelles llars on els ingressos provenien de l'economia informal. D'entre aquestes famílies cal destacar les migrades, que ocupen majoritàriament aquest tipus de feines (neteja en domicili, cura de persones grans, etc.), feines que amb les restriccions de mobilitat en molts casos es van veure suspeses o finalitzades.

Per tant, la crisi sanitària i social va impactar en tota la societat, però especialment en les persones amb exclusió social i en les persones migrades. Les famílies, principalment les novingudes i aquelles que en general estaven en situació administrativa irregular, van veure com els seus ingressos desapareixien. Uns ingressos que ja eren molt precaris i no permetien cap estalvi. De la nit al dia, no podien cobrir les necessitats més bàsiques com l'alimentació o l'habitatge, un habitatge que en la gran majoria dels casos era compartit per diverses famílies, i que feia encara més feixuc el confinament, alhora que dificultava la distància social que requeria la pandèmia.

A Càritas, aquesta situació també va impactar en la forma d'acollir i acompanyar. Amb el decret de l'estat d'alarma i la caiguda dels ingressos, les trucades per demanar ajuda van passar de 500 a 2.700 al dia. La primera línia d'actuació de l'entitat, la primera cara amiga, les recepcions, es van veure desbordades de la nit al dia, obligades a obrir línies alternatives per arribar a tot aquell que ens necessitava. Els treballadors i les treballadores socials de l'entitat també es van ha-

ver d'adaptar. Acostumats a una acollida i acompanyament presencial, on les mirades, l'escolta, i fins i tot agafar de les mans o una abraçada eren part de l'atenció, van aprendre a acollir des de la distància, des de la fredor del telèfon, a escoltar el crit desesperat de qui es veia sense res per donar menjar a la seva família o de qui no tenia un sostre on dormir, o el podia perdre per manca d'ingressos, o de qui havia vingut de viatge, amb els diners justos, i es veia atrapat, sense poder tornar a casa i sense diners per fer front a la situació. Tota l'estructura de Càritas es va reorientar vers una allau de peticions socials que entraven per tots els canals oberts.

En aquells primers mesos l'esforç de tota comunitat va ser imprescindible per donar resposta a les famílies, mostrant de forma anticipada l'actitud que demana el papa Francesc en la tercera carta encíclica *Fratelli tutti*. Com a germans, com a comunitat, les parròquies van obrir, i conjuntament amb Càritas, es van muntar dispositius per repartir aliments i pal·liar les urgències que arribaven a tota la diòcesi. Aquí, un cop més, la solidaritat va jugar un gran paper, amb la incorporació de 600 voluntaris en el repartiment d'aliments. Uns voluntaris que, més enllà de la por legítima a ser víctimes de la malaltia, van fer un pas endavant i es van posar a disposició per a allò que calgués.

Una vegada finalitzat l'estat d'alarma hem de continuar caminant junts en aquesta nova normalitat, cal continuar treballant en comunitat. El mercat laboral continua en una situació de crisi important i moltes famílies continuen sense cap ingrés. En el cas de les persones migrades en situació irregular, moltes han vist com es perdia la seva oportunitat d'aconseguir els papers, ja sigui perquè han perdut l'oferta de feina o perquè l'empresa que els contractava està en un ERTO. Els sol·licitants de protecció internacional han vist com les cites per presentar la demanda van anul·lar-se durant l'estat d'alarma, i que ara hi ha una llista d'espera de mesos. Moltes persones migrades han estat víctimes d'una administració absent durant aquest temps; una administració que en molts casos ha tancat els seus serveis o ha funcionat només amb mitjans electrònics, que no han permès l'accés normalitzat als seus serveis: manca de cites a comissaria per obtenir o renovar el permís de residència, dificultats per accedir a la Seguretat Social, al Registre Civil, al padró municipal, etc. Cal, per tant, continuar treballant conjuntament per acollir i acompanyar totes aquestes famílies i ser la seva veu de denúncia quan faci falta.

*Jornada Mundial del
Migrant i del Refugiat 2020*

*Càritas Diocesana
de Barcelona*

Caminem junts en la diversitat

*El repte de reconèixer-nos
com una Església diversa*

Equip coordinador de Caminem junts en la diversitat

A l'Església de Barcelona, la presència de persones d'origen migrant no és un fenomen nou, i l'esforç de les comunitats i de la diòcesi per acollir-les i per anar creant una pastoral integradora ha estat constant en les darreres dècades.

L'any 2008 va néixer «Caminem junts en la diversitat», col·lectiu hereu d'altres iniciatives anteriors, que durant aquests darrers anys no ha parat de créixer, connectant amb persones i comunitats marcades pel fet migratori. La seva proposta és principalment conèixer-nos, compartir, pregar i celebrar plegats la fe, cercant de facilitar la bona convivència en els diversos àmbits de la vida diocesana.

En aquest procés anem avançant per comprendre com a normal l'existència d'una Església plural, diversa, com ho és també la societat. Però caminar junts en aquesta diversitat no es fa de forma espontània; requereix un treball pacient, sense presses, sense pauses, sensibilitzant tota la comunitat que la integració de les persones nouvingudes també demana gestos i canvis per part de la comunitat que acull.

«Caminem junts en la diversitat» va esdevenint un espai de reflexió on cercar l'equilibri entre la voluntat de preservar legítimament la llengua, la sensibilitat, les tradicions i devocions, les formes de celebrar, etc., que provenen dels diferents orígens, i la voluntat d'incorporació a l'Església local, que també té llengües, tradicions i formes de celebrar pròpies.

Com a Església Arxidiocesana de Barcelona ens cal reconèixer-nos en cadascun dels membres que la formem, ser generosos a l'hora de valorar les aportacions de cadascú, i viure com una gran riquesa la diversitat que ens conforma.

Església catòlica significa Església universal, i avui, més que mai, podem fer aquesta experiència sense sortir dels límits parroquials o diocesans.

Donem gràcies a Déu per aquesta nova Església i aquesta nova societat que tenim l'oportunitat de construir plegats.

*Comunitats presents
a l'arxidiòcesi
de Barcelona*

Parròquies personals

Són comunitats constituïdes com a parròquia, que no tenen una demarcació territorial sinó que agrupen a tots els catòlics presents a la diòcesi que comparteixen una llengua, cultura, nacionalitat...

A l'arxidiòcesi de Barcelona hi ha quatre parròquies personals:

- Parròquia francesa
- Parròquia de parla alemanya
- Parròquia filipina
- Parròquia ucraïnesa
(greco-catòlica de ritus bizantí)

Comunitats de llengua, cultura o nacionalitat

Són comunitats normalment acollides en una o diverses parròquies territorials que agrupen a catòlics que comparteixen una llengua, cultura, nacionalitat...

A l'arxidiòcesi de Barcelona hi ha diverses comunitats d'aquest tipus que tenen una presència important:

- Comunitat catòlica polonesa
- Comunitat catòlica italiana
- Comunitat catòlica xinesa
- Comunitat catòlica brasileru-portuguesa

També hi ha altres comunitats menors, provinents majoritàriament d'Amèrica Llatina, i també de països africans, que es reuneixen de manera estable o puntual amb motiu d'algunes festes, o vinculades a algunes devocions.

Puntualment, s'han realitzat algunes celebracions obertes a tota la comunitat llatinoamericana i també a l'africana.

Convivència de Caminem junts en la Diversitat a Tarragona (16 de juny de 2019)

Càritas Diocesana de Barcelona

Jornada Mundial del Migrant i del Refugiat 2020

L'hospitalitat com a signe dels temps

Santi Torres, Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants

Des del Concili Vaticà II continua viva la invitació a discernir en cada moment els signes dels temps (Mt 16,3), aquells «indicis que, enmig de les tenebres, ens fan concebre l'esperança de temps millors per a l'Església i la Humanitat» (*Humanae Salutis* n. 3). Invitació viva i renovada pel papa Francesc que fa poc ens recordava que «els temps canvien i nosaltres els cristians hem de canviar continuament. Fermes en la fe en Jesucrist, en la veritat de l'Evangeli, però movent-nos continuament segons els signes dels temps».

Doncs bé, un dels signes dels temps que marquen el present de la humanitat és el de les persones que s'han de desplaçar forçosament dels seus llocs d'origen expulsats per les guerres, la violència, la persecució, la pobresa o, senzillament, la recerca d'un futur habitable. Certament, no és una realitat nova però la rapidesa i el volum d'aquests desplaçaments s'ha accelerat en les darreres dècades de la mà de nous i vells conflictes i d'un increment de les desigualtats. Avui el món és més ingovernable, i en aquest desordre hi ha guanyadors (pocs) i perdedors (molts) que es veuen obligats a abandonar la terra dels seus avantpassats. L'emergència climàtica no fa sinó agreujar més encara aquestes migracions.

«Enmig de les tenebres», som cridats, doncs, a buscar indicis d'esperança, i avui, l'Església, a través de persones, famílies, parròquies, entitats i comunitats té en l'hospitalitat un d'aquests signes. Signe a l'interior de la mateixa Església, en la recerca d'un seguiment més radical de Jesús i l'Evangeli; signe per a un món que, davant els desplaçaments migratoris, es debat entre l'hostilitat (murs, tanques, centres d'internament, obstacles legals...) i l'hospitalitat. L'hostilitat no només amenaça les persones migrants, també degrada qui la practica, a vegades en nom de la por a perdre la identitat o d'una pretesa defensa dels valors cristians.

L'hospitalitat, sense ser fàcil, avui és l'únic camí possible per refer la humanitat: aquella humanitat ferida per processos migratoris inhumans, aquella que en l'hostilitat es degrada abandonant la fraternitat i abraçant només l'instint de supervivència. L'hospitalitat és evangeli, perquè l'hospitalitat humanitza. Trobar camins per expressar-la i concretar-la en el dia a dia de les nostres comunitats avui és, potser, la tasca fundamental que tenim encomanada.

La Plataforma d'Entitats Cristianes amb els Immigrants va néixer el 2006 i aplega una trentena llarga d'entitats, preocupades per la bona convivència en una societat diversa i vinculades amb més o menys intensitat amb la població d'origen migrant. L'objectiu de la Plataforma és crear un espai de reflexió, coordinació i intercanvi que, sense voler substituir el treball de ningú, ajudi a una millor comprensió de la realitat i potencii l'acció de tots.

La injustícia viu als Centres d'Internaments per a Estrangers

Josetxo Ordóñez Etxeberria, coordinador del Projecte d'Acompanyament a Interns del CIE

«Porto aquí cinquanta dies, no sé què faran amb mi, però tinc el pressentiment que m'expulsaran; prefereixo no pensar-hi, que sigui el que Déu vulgui [...]. Tinc els fills a Saragossa, amb la meua dona, viuen en un pis d'acollida, sé que es troben bé però no poden venir a visitar-me; els trobo a faltar». És el testimoni d'Abdallah, de trenta anys, algerià, reclòs al CIE el 2019 i, finalment, deportat.

Per acompanyar interns com l'Abdallah algunes ONG són autoritzades a accedir a l'interior dels CIE. És el cas de la Fundació Migra Studium, part del Servei Jesuïta a Migrants-Espanya, que compta amb un grup de voluntàries que des de 2012 visiten gairebé diàriament el CIE de la Zona Franca de Barcelona i que durant el 2019 van acompanyar més de 180 interns amb més de 600 visites individuals. Pels centenars de testimonis i acompanyaments a interns, per les accions de defensa jurídica i d'incidència dutes a terme, Migra Studium té vuit anys d'experiència a una de les fronteres més inhumanes del nostre país.

El mes de març, el CIE de Barcelona va deixar d'internar migrants. El passat 23 de setembre, el Govern va anunciar la represa de l'activitat als CIE per internar persones que arribin en pastera.

Els CIE han estat buits durant mesos, demostrant una vegada més que no són necessaris per a la gestió migratòria. La treva ha durat poc i el Govern ha ordenat privar de llibertat persones en aquests centres disfuncionals sense garanties efectives de drets i condicions de vida digna.

Migra Studium i el Servei Jesuïta a Migrants fa anys que denuncien les greus deficiències estructurals i de serveis dels CIE d'Espanya. Els CIE incompleixen la normativa, les diferents disposicions judicials; impossibiliten el compliment de les mesures sanitàries adequades a la situació de pandèmia i fan que l'internament sigui no només injust sinó insalubre i insegur. Durant la pandèmia, tampoc no s'han dut a terme reformes que hagin suposat un canvi en les condicions d'internament perquè es garanteixin els drets més bàsics.

Els CIE continuen sent espais de gestió policial opaca que deixen desamparades les persones que són tancades darrere dels seus murs. Ara s'anuncia una estratègia clara: perseguir persones que han arribat en pasteres del Marroc, d'Algèria i Mauritània. Un cop més, el Govern utilitza l'internament per a la deportació de persones amb especials necessitats de protecció.

A finals de setembre, Migra Studium i 194 entitats d'arreu d'Espanya, moltes d'elles de l'Església, han exigít públicament la clausura de tots els CIE i la fi de l'internament, per desproporcionat i injust, d'escassa garantia constitucional i amb un caràcter hostil i repressiu indubtable.

Juntament amb el papa Francesc, Migra Studium aposta per una reforma migratòria integral, per la fi de tant sofriment inútil i exigeix polítiques que promoguin l'acollida digna i l'hospitalitat.

Infants i joves desprotegits

Caterina Pons i Núria Satué, Projecte de Suport Integral a Joves de Bayt al-Thaqafa

A Bayt al-Thaqafa cada any acompanyem uns 150 infants i joves migrants, sense referents familiars al territori, tutelats i extutelats, en el seu procés d'inclusió. Al llarg dels anys, des del nostre Projecte d'Atenció Integral a Joves, no hem parat d'incrementar el nombre d'atencions i hem constatat un augment alarmant de persones que viuen al carrer a la nostra ciutat, i que no tenen cobertes les necessitats bàsiques. El sensellarisme és un risc real per als infants i adolescents que assoleixen la majoria d'edat i queden fora dels sistemes de protecció institucional.

Aquest factor, sumat a la manca de recursos formatius dirigits a aquest col·lectiu, i al fet de no disposar d'un permís de treball quan fan els divuit anys, fa que les persones joves quedin totalment desprotegides: sense coneixements bàsics de l'idioma ni possibilitats d'aconseguir una feina per sobreviure, amb el risc de caure en una situació administrativa irregular, el sensellarisme... la seva situació de marginalitat esdevé crònica.

El repte de les accions que desenvolupem és justament evitar que aquesta marginalitat es perpetui. Les nostres actuacions cobreixen múltiples vessants: formació sociolingüística, tutorització, atenció social i jurídica, foment de l'esport i un oci saludable i la participació comunitària.

El fet que donem una atenció oberta, sense criteris d'accés que els barri les portes, fa que Bayt al-Thaqafa sigui un espai real d'acollida, seguretat i confiança. Els joves accedeixen de forma directa a un projecte que els acull, que els ofereix una atenció integral i posa en valor les seves habilitats, capacitats, trajectòria migratòria...

Per als joves, comptar amb un lloc de referència i una atenció que no té data ni previsió de finalització (a diferència dels recursos institucionals) aplanen el camí cap a la seva inclusió, els apodera, fomenta la seva autonomia i fa de coixí per amortir les caigudes alhora que els ajuda a aixecar-se.

Les persones que acompanyem tenen unes capacitats altíssimes. No és fàcil, i menys sent un infant, deixar la família, les amistats, tot allò que és conegut i recórrer milers de quilòmetres buscant un futur. Algú que tira endavant una proesa com aquesta és, per força, una persona amb molt a aportar. La realitat, però, és que no se li posa gens fàcil i se l'empeny a una trajectòria de marginalitat. És urgent establir recursos que donin una resposta adequada; eliminar les normatives i requeriments que impossibiliten la regularització de la seva situació administrativa i un compromís que vagi més enllà de la majoria d'edat.